

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—,
Poštno-bekovni račun štev. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravljalstvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratov: Cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—
četrt strani Din 500.—, 1/8 stran
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—

24. september.

Jutri preteče 74 let, odkar je umrl škof Anton Martin Slomšek, prvi naš narodni učitelj in vzgojitelj. Ministrstvo prosvete je odredilo, da se mora 24. septembra 1936 na vseh narodnih šolah praznovati obletnica Slomšekove smrti. Tako je šolski proslavi sv. Save, srbskega škofa in prosvetitelja, škofa Strossmajerja, hrvatskega prosvetitelja, naposled se še pridružila vsled nujne želje in zahteve slovenskega naroda šolska proslava škofa Slomškega, največjega prosvetitelja in po-
svetitelja našega naroda.

Škof Slomšek tako proslavo v polni meri zasluži. Dve glavni nalogi sta bili, ki si ju je on postavil in ki je njima po-
svetil vse svoje izredne duševne moči: versko-nravno oblikovanje življenja našega ljudstva in njegova vsestranska izob-
razba. Prava izobrazba naroda, ki ji je sveta vera luč, materni jezik pa ključ, je za narod zveličanskega pomena. Kjer
nje ni, tam je duševna dremota, zaspanost in suženjstvo tujim narodom.

Ker je šolstvo za narodno vzgojo in izobrazbo odločilnega pomena, je bil Slomšek velik propovednik šole in njene
važnosti. Med drugim je o tem zapisal te besede: »V taki župniji in srenji, ki nima prave šole, je vedna zima, glava takš-
nih ljudi je puščava, srce pa led. Truplo sicer živi, pa kaj pomaga, ker duša spi večne smrti žalostno spanje.« O namenu
šole pa se je v navodilu duhovnikom in učiteljem tako izrazil: »Gospodje dušni pastirji in šolski učitelji naj se z vsemi
razpoložljivimi sredstvi trudijo, da imajo vedno pred očmi dvojni namen pouka, da izobrazujejo mladino najprej za nebe-
sa, za nebeške prebivalce, potem pa za vsakdanje življenje, za državljane in za koristne ljudi.«

V zgodovini slovenskega šolstva zavzema škof Slomšek odlično mesto. V njegovi dobi naše ljudstvo ni imelo na-
rodnih šol. Kar jih je bilo, so bile nemške, ki širšim ljudskim množicam niso koristile. Temu nedostatku so bile vsaj delna
odpomoč nedeljske šole, iz katerih je izšel sam Slomšek. Take šole je Slomšek ustvarjal ali soustvarjal, ter je tudi vedno
skušal izboljševati na njih pouk in vzgojo. Za nje je spisal svoje največje, za tisto dobo nedosežno vzgojeslovno delo »Blaže
in Nežica v nedeljski šoli«, ki obhaja drugo leto svojo 95letnico. Ko se je po revoluciji leta 1848 vršila v nekdanji Avstriji
preosnova ljudskega šolstva, je bil takratnemu učnemu ministru grofu Leonu Thunu škof Slomšek najboljši svetovalec.
Slomšek se je odločno potegoval za pravice slovenščine v šoli, ker je bil na edino pametnem stališču, naj se začetni pouk
vrši v materinem jeziku. Da bi se mogel tak pouk vršiti v slovenskem jeziku, je naš narodni učitelj sestavljal in urejeval
šolske knjige. Kot iskren prijatelj mladine, s katero je vedno bil v stiku, je gojil mladinsko pesništvo ter se odlično in
uspešno udeleževal na polju mladinskega slovstva. Pray za prav je Slomšek ustanovitelj tega slovstva med Slovenci.

Poleg šolske vzgoje je škof Slomšek vedno poudarjal važnost domače vzgoje. »Pridna šola« tako je naglašal, »mo-
ra biti trojna: doma začeti, v učilnici napredovati, v cerkvi pa dovrševati. Ako ena teh spodleti, vse tri kaj ne izdajo.«
Zmeraj je opozarjal starše na pomen domače vzgoje: »Prvo seme podučevanja staršev pade najgloblje, najdalje ostane in
obrodi najlepši sad.« Glavna naloga tu pripade materam: »Materin nauk je mladeniču jutrna zarja, njen bogoljubni zgled
mu je za vse žive dni lepa bela luč. Kar dobra mati v mlado srce zasadi, ne usahne vse žive dni.« Stalno se je potegoval
za skupno delo med domom in šolo: »Učitelji sadijo v šoli zveličanske nauke otrokom v glavo in svete kreposti v srce; po-
livati in pleti pa jih morajo oskrbniki doma.« Najbolj pa mu je bilo pri srcu sodelovanje šole s cerkvijo: »Šola brez cerkve
je podobna ledenici, v kateri ni prave svetlobe in nobene toplote.«

Božji služabnik — škof Slomšek pa ni samo naš prvi vzgojeslovni pisatelj, ustanovitelj slovenskega mladinskega
slovstva, soustanovitelj slovenskega šolstva, pred njegovimi očmi mu je bila kot cilj izobrazba slovenskega naroda in vseh
njegovih slojev. V to svrhu je hotel leta 1845 zasnovati posebno društvo za izdajanje dobrih slovenskih knjig. Ker mu je
to namero prekrižala takratna vlada, je ustanovil pred 90 leti letni zbornik »Drobtinice«, čigar 1. zvezek je izšel o novem
letu 1846. Za narodno probujanje Slovencev in razvoj njih izobrazbe so bile »Drobtinice« prevažnega pomena. Največjega
prosvetnega pomena za slovenski narod pa je bila ustanovitev Mohorjeve družbe. To je bila Slomškova zamisel, ki jo je
nosil v srečo že od leta 1845, pa se je mogla uresničiti šele leta 1852. Ta družba, ki je že poslala več milijonov poučnih in
nabožnih ter zabavnih knjig med naše ljudstvo, je trajen spomin Slomšekovega prosvetnega dela.

24. septembra bo vstal v naših šolah pred očmi mladine svetniški lik Slomškega, velikega učitelja, vzgojitelja in vo-
ditelja našega naroda. Naj bi ob tem liku vzplamtela v srcih mladine vnema za oni dve svetinji, za kateri je gorelo ple-
menito Slomšekovo srce: za katoliško vero in materino besedo! Naj bi si mladina pri spominu na Slomškega zapisala glo-
boko v srce ta-le njegov opomin: Prava prosveta je največji zaklad za poedinca in ves narod!

